

ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології та музеєзнавства

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

***Альманах
наукового товариства «Афіна»
кафедри культурології та музеєзнавства***

Випуск 17

Засновано у 2003 році

Рівне – 2017

ББК 71.0
А 43
УДК 008:168.522

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства „Афіна” кафедри культурології та музеєзнавства. – Вип. 17 / За ред. проф. В.Г. Виткалова. – Рівне: РДГУ, 2017. – 283 с.

Головний редактор:

Виткалов В.Г. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри культурології та музеєзнавства РДГУ

Редакційна колегія:

- Волков С.М.** – доктор культурології, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту культурології НАМУ
- Виткалов С.В.** – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри культурології та музеєзнавства РДГУ (заступник головного редактора, відповідальний секретар)
- Випих-Гавронська А.** – доктор мистецтвознавства (габілітований), професор, проректор відділу розвитку Академії ім. Я. Длугоша (Польща)
- Петрова І.В.** – доктор культурології, професор, завідувач кафедри культурно-дозвілєвої діяльності КНУКіМ
- Єфіменко А.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор Українського Вільного університету (Мюнхен, Німеччина)
- Пелех Ю.В.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор із науково-педагогічної та навчально-методичної роботи РДГУ
- Потапчук Т.В.** – доктор педагогічних наук, професор кафедри пісенно-хорової практики та постановки голосу РДГУ
- Круль П.Ф.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри теорії та історії виконавського мистецтва ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника»
- Кушнарєнко Н.М.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор із наукової роботи ХДАК
- Постоловський Р.М.** – кандидат історичних наук, професор, ректор РДГУ
- Сабадаш Ю.С.** – доктор культурології, професор кафедри культурології та інформаційної діяльності Маріупольського державного університету
- Стоколос Н.Г.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри релігієзнавства і теології Національного університету „Острозька академія”
- Костюк Л.К.** – кандидат історичних наук, доцент кафедри культурології і музеєзнавства РДГУ, керівник СНТ «Афіна»
- Швецова-Водка Г.М.** – доктор історичних наук, професор кафедри документальних комунікацій та бібліотечної справи РДГУ
- Яремко-Супрун Н.О.** – доктор мистецтвознавства, професор кафедри музичного фольклору РДГУ

Рецензент:

Гончарова О.М. – доктор культурології, професор Київського національного університету культури і мистецтв

Науковий редактор і упорядник випуску – **проф. Виткалов В.Г.**

Видання зареєстровано ISSN International Centre (Paris, FRANCE):
ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Видання індексується Google Scholar, РИНЦ (РФ) та Index Copernicus

Редакція не завжди поділяє точку зору автора. За точність наведених цитат, імен, прізвищ, дат відповідальність несуть автори.

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 11 від 24.11.2017 р.)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р. Зареєстровано Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2017

UDC 374:376.130.2

EUROPEAN PAINTING GALLERY EURO-ART AS A MODERN PLATFORM OF CULTURAL AND
ARTISTIC CITY SURROUNDINGKostiuk Larysa, Candidate of Historical Sciences, Associate Professor
Rivne State University for the Humanities, Rivne

The aim is to reveal basic activity characteristics of European painting gallery Euro-art as a modern platform of artistic city surrounding.

Research methodology. It has been used research methods concerned with cultural studies, specific historical and artistic study analysis.

Results. Rivne is an exclusive regional centre of Ukraine that still does not have artistic museum. European painting gallery Euro-Art balances this empty space and has been beginning its activity since 9 June 2011. Euro-Art has won its own place in cultural and artistic city surrounding after 7 years. Paintings of such famous artists as M.Hlushchenko, D.Burliuk, A.Kotska, A.Erdeli, Y.Bokshai, E.Erba, H.Dzh.Pauels and S.Dali's lithographies, P.Pikasso's graphics and others were exhibited in its halls. The list of theme exhibitions in particular of Ukrainian still-life paintings, portrait paintings of the XIX-XX centuries was presented, international contemporary project Yokoso (Y.Tokata – Japan, D. Fliais – Germany, L. Dakhova, V. Yukhymov – Ukraine) was realized etc. Since 2014 the project *Euro-Art for talented* has been acting and promoting modern artists' creative work. Children art-studios, art-studios for amateurs take place in gallery's halls and up-to-date art-events are presented.

Novelty. Researching the issues according to modern artistic process interpretation significant part of fact material about gallery's activity was included into scientific use. The analysis demonstrates that the gallery has become a powerful platform of cultural and artistic of Rivne's surroundings.

The practical significance. The experience of Euro-Art gallery integration into city cultural space gives a possibility to single out basic trends of art-processes in Ukraine and focusing on the regional level.

Key words: The gallery of European painting "Euro-art", a modern art platform, the urban cultural environment.

Надійшла до редакції 5.11.2017 р.

УДК 0477.3

ФЕСТИВАЛЬНИЙ РУХ ЯК ЧИННИК КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО ПРОСТОРУ РІВНЕНЩИНИ

Велінець Богдана, магістрантка спеціальності 034 – «Культурологія»,
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне.
danavelinets@ukr.net.

Виявляється етимологія слова «фестиваль», розглянуто фестивальний рух у структурі культурно-дозвілєвої діяльності; зокрема йдеться про його роль у сфері культурного обслуговування місцевого населення. Наведено порівняльні характеристики фестивалів, організованих у Рівненській області, виявлено їх культурний вплив і особливості; розмежовано фестивалі за призначення та віковими групами.

Ключові слова: фестиваль, фестивальний рух, культурне обслуговування населення, регіональна культурна практика.

Постановка проблеми. Зміни майже в усіх сферах життєдіяльності населення, що відбулися після розпаду Радянського Союзу зумовили численні перебудови у сфері культури. Система народних колективів, що в радянську добу мала потужну програму централізованого обслуговування, припинила існування і перестала задовольняти необхідні культурні потреби населення. А людина, що жила в селі чи маленькому містечку, через брак коштів та часу, не мала змоги їздити до культурних центрів, аби відвідати черговий концерт чи свято. Як альтернатива, в життя населення прийшов фестиваль. Не даремно його називають «штучним заміником свята» [8], бо він урізноманітнює побут людей, насичує його емоціями радості і, головне, привносить елементи новизни і оригінальності. І хоча сьогодні поняття «фестивалю» лунає з усіх усюд, згадується засобами масової інформації, досліджень цього феномену з наукової точки зору недостатньо. Причин на це є декілька: перш за все це те, що фестивальний рух – відносно нова сторінка культури, що активно почав розвиватися лише у новітню добу; по-друге, кількість фестивалів, що проводиться щорічно, незліченна та різниться за тематикою; по-третє, не завжди вони організовуються державними структурами, тому документальний облік може бути не передбачений.

Таким чином, дана проблема є актуальною, адже розвиток фестивалів та їх потенціал дають можливість задовольнити культурні потреби, а також вирішувати чимало проблем, пов'язаних з організацією дозвілля, естетичним вихованням молоді, кризою духовних цінностей.

Мета статті – представити фестивальний рух як діяльність, що посідає вагоме місце в культурно-мистецькому просторі країни та його роль у системі культурного обслуговування населення (на прикладі Рівненської області).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Судячи з поширення фестивального руху в нашій країні, можна було б припустити, що фахових досліджень даного феномену є чимало. Але, на жаль, реалії доводять протилежне, коли мова йде про його регіональний аспект. Загалом серед спеціальної літератури, що торкається даної проблематики, можна зазначити лише ґрунтовні монографії С. Виткалова [3–4], в яких тією чи іншою мірою порушено це питання. Варто згадати й статті з регіональної культурно-мистецької проблематики та статті з деяких наукових збірників, опублікованих переважно згаданим автором [1–6]. Важливе місце в розгляді даної теми посідають і періодичні видання: «Рівне вечірне», «7 днів», «Волинь», «Вісті Рівненщини», «ОГО» тощо, в матеріалах яких фіксується відгук на ці події [11]. Інформацію про ці заходи містять також інші видання.

Серед культурологічних збірників слід згадати альманах «Народна творчість Рівненщини», що друкується на замовлення КЗ «Рівненський обласний центр народної творчості»; різноманітні статистичні матеріали місцевого рівня [12], на основі яких можна виявити тенденції розвитку фестивального руху в регіоні та аналогічні матеріали всеукраїнського рівня [10, 15]. Отже, аналіз інформаційної бази даної теми засвідчив, що хоча й фестивальний рух посідає далеко не останнє місце в культурному розвитку регіону, все ж потребує більш ґрунтовного дослідження.

Вклад основного матеріалу дослідження. Фестиваль у сучасному розумінні являє собою масове свято, що презентує різноманітні досягнення в сфері музики, кіно, театру, народної творчості тощо [6]. Це актуальна форма соціально-культурної діяльності, що охоплює всі вікові категорії та не має обмежень у плані вияву творчого потенціалу. Для багатьох людей саме фестивалі стають особливою частиною світогляду, задовольняють естетичні, рекреаційні, ґносеологічні потреби.

Спробуємо пояснити дане явище, виходячи з етимології слова. Тут варто згадати, латинські поняття «feast» та «festival», які з самого початку були подібними і дослівно перекладалися як «свято». Але з часом «feast» стало використовувати для назв релігійних свят, а «festival» отримало більш сучасне обрамлення, яке залишило в собі обов'язкові елементи урочистості та святковості. Проте, не зважаючи на те, що ці два поняття несуть у собі подібні цілі, вони не тотожні. Відмінність полягає в тому, що фестивалі обов'язково організовуються, спираючись на певну тематику та мають одного чи декількох організаторів, тоді як підставою для влаштування свята можуть бути народні традиції, обряди чи Дні пам'яті. Таким чином, фестивалем можна назвати організовану подію, що несе в собі святковість і має наперед визначену тематику (іноді декілька).

Ще однією характерною ознакою сучасного фестивального руху є те, що організатором цього руху є не держава, а ентузіасти чи фанати цієї справи. Саме тому сучасним заходам характерна тематична різноманітність, зумовлена культурним рівнем, досвідом, фінансовими можливостями, навичками менеджменту і маркетингу. Головними відмінностями цього феномену є те, що рушійні процеси в культурі 1991 р. значно підвищили інтерес до національно-культурної складової. Свідчення цього – вихід друком чималої кількості публіцистики, що є цінним джерелом вивчення фестивального руху. Адже нині в регіонах проводиться чимало фестивалів, метою яких збереження національно-культурної спадщини: народних звичаїв, довкілля, дитячого дозвілля тощо.

Отже, акцентуючи на близьких для населення поняттях, організатори передбачають і відповідний успіх. Якщо розглянути проблему ширше, то можна відзначити, що подібні заходи вирішують і чимало політичних чи політико-культурних (культурно-мистецьких) завдань: налагодження тісних контактів між окремими етносами; ознайомлення з культурною спадщиною інших народів. Саме в цьому і є головна заслуга фестивального руху, який активно сьогодні розвивається на регіональному рівні. Утім, не лише фестивалі народознавчого, краєзнавчого спрямувань популярні в регіонах. Нині в Україні, попри означені вище негативні чинники, чимало людей цікавляться проблемами високого мистецтва, джазового, органного, високої моди. Для прикладу, візьмемо фестивалі джазової музики. Наймасштабніший в цьому напрямі є фестиваль «ДжоДж» [13; 2], який щороку об'єднує прихильників джазу з різних куточків світу: Росії, Молдови, Грузії, США, Куби, Канади, Франції, Литви, Білорусії, Німеччини, Бразилії, Польщі тощо. Варто згадати і «Міжнародні літні музичні вечори», що тривалий час організовує в Києві Інститут музики ім. Р. Глієра [7] та фестиваль «Art Jazz Cooperation, що став візитною карткою Волині [2].

Щодо першого заходу, то народившись у Донецьку, за 40 років існування ці фестивалі пройшли різні етапи розвитку. Безсумнівним досягненням його стало започаткування конкурсу

молодих виконавців, що дозволяє прогнозувати подальші шляхи розвитку джазового мистецтва в Україні та за її межами.

Не меншою популярністю сьогодні користуються також фестивалі в індустрії моди. Kyiv Fashion – найбільший міжнародний виставковий проект, що має багаторічну успішну історію та зберігає кращі виставкові традиції. Цей захід є найбільш авторитетним форумом у світі модної індустрії України, свідченням чому є позитивна динаміка розвитку проекту. Щорічно в рамках виставки моди Kyiv Fashion проводяться спеціалізовані конкурси, навчальні програми, різні проекти. Невід'ємною частиною кожного такого фестивалю є бізнес-програма, завдяки якій учасники можуть отримати інформацію про можливості та перспективи розвитку компанії, відвідавши низку семінарів і конференцій з актуальних питань виробництва і реалізації продукції легкої промисловості, дизайну одягу, способів ведення бізнесу, а також франчайзинговими схемами.

Проведення подібних заходів засвідчує той факт, що значна кількість людей, знаходять місце у своєму житті для активного дозвілля, високої художньої освіти, вишуканого відпочинку, пошуку відповідного кола спілкування. Така система організації культурно-дозвілєвої чи музично-театральної професійної складової значно змінює систему цінностей місцевого населення: виникає інше ставлення до національної історії, народних звичаїв, нематеріальної духовної спадщини й, власне, своєї ролі в цьому процесі та культурному просторі. Змінюються самі учасники. Оскільки майже повна відсутність системи підвищення кваліфікації через брак коштів чи загалом фінансовий чинник надає митцям чи не найкращої можливості обмінятися власними методиками, багатьма професійними навичками. У цьому аспекті роль фестивального руху складно переоцінити.

Культурно-мистецьке життя на Рівненщині, в т. ч. і фестивальний рух сьогодні процвітає. Щорічно тут відбувається майже 25 фестивальних феєрій, що мають статус міжнародних. І більшість із них реалізуються не за рахунок коштів державного бюджету, а завдяки спонсорській допомозі та меценатській підтримці, що зайвий раз нагадує яким актуальним сьогодні є ухвалення нових редакцій Законів про спонсорство та меценатство.

Фестивалі сформували в регіоні своєрідний календар новітніх українських свят або «фестивальне коло» [3; 278]. І деякі з них проводяться за певними річними циклами. Уже стали традиційними міжнародні фестивалі з яскраво вираженою фольклорною чи ширше – народознавчою основою – («Коляда»). Заходи, проведені впродовж 17 років, говорять не лише про професійну організацію цих комплексних видовищ із залученням художніх колективів багатьох країн світу (в останньому, наприклад, узяли участь представники 14 країн), але й популярності зазначеної форми серед місцевого населення і значення народознавчого чинника в культурній практиці регіону й діяльності його керівників.

Свідченням цього є і два подібні фестивалі музичного мистецтва «Різдвяні піснеспіви», що, зазвичай, проводиться на різних локаціях (майданчики, церкви) з презентацією відповідного матеріалу, та «Древлянські джерела». Обидва фестивалі збирають у Рівному низку народних, художніх колективів із різних країн світу, що урочистою ходою у супроводі музики і танців крокують вулицями міста, створюючи незабутню атмосферу свята. Особливістю подібних заходів є те, що чимало з них орієнтуються на певну соціально-демографічну групу, тобто визначаючи репертуар або форму проведення заходу, організатор звертає увагу на вікову спільноту – дітей, молодь, доросле населення чи люди похилого віку. Це підтверджує, зокрема, Міжнародний фестиваль дитячого фольклору «Котилася торба...» ім. В. Скуратівського, на якому присутня змагальницька складова: країни-учасниці, перевіряють свої сили в численних спортивних змаганнях із футболу, баскетболу, волейболу, окрім цього учасники грають в фольклорні ігри та читають лічилки [3].

Це веселе фольклорне дійство, на думку організаторів, є «цілющим джерелом національної культури, невичерпною криницею для творчості молодого покоління, що за багато років його проведення посіло гідне місце серед культурно-мистецьких заходів, якими пишається Україна» [9]. До аналогічних заходів, основою яких є творча активність саме дитячої вікової групи, можна віднести Міжнародний фестиваль дитячих хорових колективів «Весняні дзвіночки», Міжнародний фестиваль дитячого хореографічного мистецтва «Слідами мавки». Окрім цього, в області проводиться низка спеціальних заходів, спрямованих на виховання патріотично налаштованого населення, такими є Регіональний фестиваль духовної музики «Дзвенить оркестрі мідь», обласний відкритий дитячий фестиваль патріотичної пісні «Наша слава козацька не вмере, не загине!» (сmt. Демидівка), обласний пісенний фестиваль «Повстанські ночі» у м. Костопіль. Завдяки цим фестивалям не тільки в області, а по всій Україні відроджується історична пам'ять народу, укріплюються національні традиції за рахунок екскурсій по історичних місцях, відвідування музейних комплексів та власне самої української пісні.

Як і для дітей, так і для іншої вікової групи – молоді, призначена низка молодіжних програм, у т. ч. Міжнародний конкурс молодих виконавців «Шоу – «Західний регіон», Міжнародний студентський фестиваль акустичної музики «Я і гітара», Міжнародний молодіжний фестиваль традиційної народної культури «Древлянські джерела» (м. Рівне), Всеукраїнський молодіжний рок-поп фестиваль «Тарас Бульба» (м. Дубно), Міжнародний молодіжний фестиваль «Партнерське музикування» (м. Рівне) [4].

Окремою віхою в культурній практиці області є міжнародний фестиваль студентських театрів естрадних мініатюр «Шалантух», пік розвитку яких припадав на 70-початок 80-х років. Такі заходи у попередню добу урізноманітнювали студентське життя та сприяли набуттю навичок міжкультурного спілкування. І хоча сьогодні їх готують режисери-постановники зовсім з іншим рівнем художньої культури, яка кардинально відрізняється від культури минулого століття, сам факт того, що подібні роботи діють, є позитивним, адже така форма залишається, в першу чергу, виявом соціальної активності [4]. Незважаючи на те, що сьогодні в суспільстві рівень духовності бажає кращого, за рахунок таких програм молодь зберігає інтерес до мистецтва, і на високому рівні представляє власні здібності в інструментальному, вокальному виконавстві та акторській майстерності.

Висновки. Основною метою проведення подібних заходів, окрім вияву творчого потенціалу населення, є завдання активізувати якість та підняти рівень обслуговування населення в сфері культури. Тому перераховані вище фестивалі є підтвердженням того, що Рівненщина справляється з ним добре. З кожним роком кількість масових культурно-мистецьких заходів збільшується і становить 100-120 щорічно. Навіть економічна криза, яка значно зменшила спонсорський потік та знизилася кількість та якість фестивалів, не вплинули на тенденцію використання їх потенціалу як важливого чинника зміни ціннісних орієнтацій. Тому сьогодні Рівненщина залишається краєм із досить потужним фестивалним рухом, який функціонує як за рахунок бажання самого населення брати участь у подібних дійствах, так і завдяки керівним структурам, які охоче підтримують його у фінансовому плані [4].

Список використаної літератури

1. *Актуальні питання культурології* : альм. наук. т-ва «Афіна» кафедри культурології РДГУ. Вип. 10–15. – Рівне : РДГУ, 2010–2015.
2. **Виткалов С.** «Art Jazz Cooperation» як форма відродження традицій джазового виконавства: культурно-мистецький аспект / С. Виткалов // Вісн. Маріуполь. держ. ун-ту, серія: Філософія. Культурологія. Соціологія. 2014. – № 7. – С. 60–65; Виткалов С. Фестиваль мистецтв як форма патріотичного виховання в умовах інокультурної та військової експансії / С. Виткалов // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: наук. зап. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. Вип. 20, у 2-х тт. Т. 1. – Рівне : РДГУ, 2014. – С. 162–165.
3. **Виткалов С. В.** Культурно-мистецька Україна в регіональних вимірах : монографія / С. В. Виткалов. – Рівне : М. Дятлик, 2014. – 362 с.
4. **Виткалов С. В.** Рівненщина: культурно-мистецький потенціал в парадигмах сучасності : монографія / С. В. Виткалов. – Рівне : ПП ДМ, 2012. – 416 с.
5. **Виткалов С.** Фестивальна практика Рівненщини як культурний феномен доби / С. Виткалов // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: наук. зап. РДГУ. – Рівне : РДГУ, 2011. Вип. 17 : у 2-х тт. Т. 1. – С. 92–98; Виткалов С. Регіональна культурно-мистецька спадщина як предмет наукового осмислення / С. Виткалов // Острозький краєзнавчий зб. Вип. 6. – Острог, 2013. – С. 233–239; Виткалов С. Сфера регіональної культури: теоретико-прикладні питання / С. Виткалов // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку : наук. зап. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. Вип. 19, у 2-х тт. Т. 2. – Рівне : РДГУ, 2013. – С. 244–249; Виткалов С. Сучасні аспекти дослідження та побутування «серпанкового ткацтва» / С. Виткалов // Матеріали до української етнології. – 2015. – Вип. 14 (17). – С. 52–57.
6. **Давидовський К. Ю.** Соціокультурні виміри міжнародного фестивального руху: за результатами IV міжнародного музичного фестивалю «Віртуози планети» // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. 36. наук. пр. Вип. XXVI, 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Api/2011_26/33.pdf
7. **Жигульський К.** Праздник и культура / К. Жигульский: пер. с польск. – М. : Прогресс, 1985. – 382 с.
8. **Зуєв С. П.** Сучасний культурний простір та семіотика музичного фестивалю : дис.... канд. мистецтвознавства / С. П. Зуєв. – Харків : ХДАК, 2007. – 207 с.
9. **Підсумки заходу** // Рівне вечірне, 2010. – 23 трав.
10. **Реалізація державної політики в галузі культури.** Аналітичний звіт Міністерства культури України за 2012 рік. – Київ : НАКККіМ, 2013. – 255 с.
11. «Рівне вечірне», «7 днів», «Волинь», «Вісті Рівненщини», «ОГО», «Правда Рівненська», «Рівне-експрес», «ЕВРО-СМИ», «Вісник+К», «Віче» (Луцьк), «Сарненські новини», «Високий замок» (Львів), літературно-мистецькі часописи «Погорина», «Мистецькі грані», а також Новини краєзнавчої літератури. Поточний бібліографічний покажчик за 2010–2014 рр. – Рівне : ОУНБ, 2011–2015.
12. **Статистичний аналіз діяльності установ культури і мистецтв Рівненської області за 2012 р.** – Рівне, 2013. – 25 с.

13. *Токарева І.* «ДоДж» – це модно! / І. Токарева // Світлиця : Додат. до газет. «Донеччина». – 2005. – 20 трав. (№ 31).
14. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку* : наук. зап. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. Вип. 16–24. – Рівне : РДГУ, 2010–2015; Актуальні питання вітчизняної і всесвітньої історії: наук. зап. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. Вип. 5–23. – Рівне : РДГУ, 2006–2014.
15. *Хроніка культурного життя України*: оглядова довід. за матеріалами преси та неопублікованими док. Вип. 1–12. – Київ : НІБУ, 2008–2012.

References

1. *Aktualni pytannia kulturolohii* : alm. nauk. t-va «Afina» kafedry kulturolohii RDHU. Vyp. 10–15. – Rivne : RDHU, 2010–2015.
2. *Vytkaľov S.* «Art Jazz Cooperation» yak forma vidrodzhennia tradytsii dzhazovoho vykonavstva: kulturno-mystetskyi aspekt / S. Vytkaľov // Visn. Mariupol. derzh. un-tu, seriia: Filosofiia. Kulturolohiiia. Sotsiologiia. – 2014. – № 7. – S. 60–65; Vytkaľov S. Festyval mystetstv yak forma patriotychnoho vykhovannia v umovakh inokulturnoi ta viiskovoi ekspansii / S. Vytkaľov // Ukrainka kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku: nauk. zap. Rivnen. derzh. humanit. un-tu. Vyp. 20, u 2-kh tt. T. 1. – Rivne : RDHU, 2014. – S. 162–165.
3. *Vytkaľov S.* Kulturno-mystetska Ukraina v rehionalnykh vymirakh : monohrafiia / S. Vytkaľov. – Rivne : M. Diatlyk, 2014. – 362 s.
4. *Vytkaľov S.* Rivnenshchyna : kulturno-mystetskyi potentsial v paradyhmakh suchasnosti : monohrafiia / S. Vytkaľov. – Rivne : PP DM, 2012. – 416 s.
5. *Vytkaľov S.* Festyvalna praktyka Rivnenshchyny yak kulturnyi fenomen doby / S. Vytkaľov // Ukrainka kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku: nauk. zap. RDHU. – Rivne : RDHU, 2011. Vyp. 17 : u 2-kh tt. T.1. – S. 92–98; Vytkaľov S. Rehionalna kulturno-mystetska spadshchyna yak predmet naukovooho osmyslennia / S. Vytkaľov // Ostrozkyi kraieznavchyi zb. Vyp. 6. – Ostroh, 2013. – S. 233–239; Vytkaľov S. Sfera rehionalnoi kultury: teoretyko-prykladni pytannia / S. Vytkaľov // Ukrainka kultura: mynule, suchasne, shliakhyrozvytku : nauk. zap. Rivnen. derzh. humanit. un-tu. Vyp. 19, u 2-kh tt. T.2. – Rivne : RDHU, 2013. – S. 244–249; Vytkaľov S. Suchasni aspekty doslidzhennia ta pobutuvannia «serpankovoho tkatstva» / S. Vytkaľov // Materialy do ukrainskoi etnolohii. – 2015. – Vyp. 14 (17). – S. 52–57.
6. *Davydovskiy K. Yu.* Mystetski proekty – Mizhnarodnyi festyval «Kyivski litni muzychni vechory» ta «Mizhnarodna litnia muzychna akademiia» – u kulturno-mystetskomu seredovyshchi Kyieva 2000–2010 rr. / K. Yu. Davydovskiy // Aktualni pytannia kulturolohii : alm. nauk. t-va «Afina» kafedry kulturolohii RDHU. Vyp. 10, u 2 tt. T. 2. – Rivne : RDHU, 2010. – S. 135–140.
7. *Zhigul'skiy K.* Prazdnik i kultura / K. Zhigul'skiy: per. s polsk. – M. : Progress. 1985. – 382 s.
8. *Zuiev S. P.* Suchasnyi kulturnyi prostir ta semiotyka muzychnoho festyvaliu : dys. ... kand. mystetstvovnavstva / S. P. Zuiev. – Kharkiv : KhDAK, 2007. – 207 s.
9. *Pidsumki zahodu*/ Rivnevechirne, 2010. – 23 travnya.
10. *Realizatsiia derzhavnoi polityky v haluzi kultury*. Analitychnyi zvit Ministerstva kultury ta turyzmu Ukrainyza 2012 rik. – Kyiv : NAKKKiM, 2013. – 255 s.
11. «Rivne vechirnie», «7 dniv», «Volyn», «Visti Rivnenshchyny», «OHO», «Pravda Rivnenska», «Rivne-ekspres», «EVRO-SMY», «Visnyk+K», «Viche» (Lutsk), «Sarnenski novyny», «Vysokyi zamok» (Lviv), *literaturno-mystetski chasopysy «Pohoryna», «Mystetski hrani», a takozh Novyny kraieznavchoi literatury. Potochnyi bibliografichni pokazhchyk za 2010–2014 rr.* – Rivne : OUNB, 2011–2015 rr.
12. *Statystychnyi analiz diialnosti ustanov kultury i mystetstv Rivnenskoï oblasti za 2012 r.* – Rivne, 2013. – 25 s.
13. *Tokareva I.* «DoDzh» – tse modno! / I. Tokareva // SvItlitsya : Dodat. Do gazet. «Donechchina». – 2005. – 20 trav. (# 31).
14. *Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku* : nauk. zap. Rivnen. derzh. humanit. un-tu. Vyp. 16–24. – Rivne : RDHU, 2010–2015 rr.; Aktualni pytannia vitchyznianoï i vsesvitnoi istorii: nauk. zap. Rivnen. Derzh humanit. un-tu. Vyp. 5–23. – Rivne : RDHU, 2006–2014
15. *Khronika kulturnoho zhyttia Ukrainy*: ohliadova dovid. Za materialamy presy ta neopublikovanymy dok. Vyp. 1–12. – Kyiv : NPBU, 2008–2012.

FESTIVAL MOVEMENT AS A PART OF CULTURAL AND MUSICAL SPACE OF EQUATION

Velinets Bogdana, 5 th yearstudent, art-pedagogical faculty, specialty «Culturology», Rivne State Humanitarian University, Rivne.

In this article you can get acquainted with the etymology of the word «festival», consider the festival movement in the structure of cultural and leisure activities, in particular, it is about its role in the field of cultural services of the population. The comparative characteristics of festivals organized in the Rivne region are presented, their cultural influence and features are revealed, festivals are differentiated according to their purpose and age groups.

Key words: festival, festival movement, cultural service of the population, regional cultural practices.

UDC 0477.3

FESTIVAL MOVEMENT AS A PART OF CULTURAL AND MUSICAL SPACE OF EQUATION

Velinets Bogdana, 5 th year student, art-pedagogical faculty, specialty «Culturology»,
Rivne State Humanitarian University, Rivne,

The aim of the article is to consider the role and significance of the festival movement in the cultural system of Ukraine.

Research methodology. The study investigates this issue by examining the regulatory documents, literature review, and regional references. An analysis was conducted proceeding from the communication with the participants of the festival events organized in the Rivne region.

Results. The study shows that regional festivals are of great concern in the cultural services among the local population, making changes in the value formation, which is based on local cultural traditions. The region has created a specific festival circle that catches the interest of different social and demographic groups. The author has demonstrated that these events are aimed at promoting national historical and cultural heritage. The events with a distinct local flavour have gained in popularity. The analysis of the data clearly indicates what precisely is typical to a particular region – e. g. the presentation of the most popular art forms, music or cuisine in all its ranges or representation of the ritual practices. There is also considerable evidence for the dance culture or the diversity of artistic expression in arts and crafts.

Novelty. The position and role of the festival movement in the system of cultural and leisure activities of modern Ukraine are identified. Some comparative characteristics of the festivals organized in other regions of Ukraine and their differences are systematized and summarized.

The practical significance. The findings can be applied in new developments in the field of culture. The paper may be of a particular interest to the specialists in training the organizers of cultural events.

Key words: festival, festival movement, cultural service of the population, regional cultural practices.

Надійшла до редакції 5.11.2017 р.

УДК727 (477. 81) : 719

ПАМ'ЯТКИ САКРАЛЬНОЇ АРХІТЕКТУРИ МІСТА ДУБНА У КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ

Костюк Лариса Кіндратівна, кандидат історичних наук, доцент
larusa.kostiuk@gmail.com

Воят Ірина Олегівна, здобувач вищої освіти V курсу,
магістрант спеціальності «Музеєзнавство, пам'яткознавство»,
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

У рамках системного підходу розглядаються об'єкти архітектурної спадщини м. Дубно, що презентують церковне пам'яткознавство. Аналізуються окремі віхи історії цих пам'яток, їх стан збереження та використання в сучасних умовах. Пропонується вирішення проблеми збереження об'єктів православної, католицької та юдейської архітектури виключно у правовому полі функціонування пам'яток культурної спадщини із врахуванням їх богословського і світського трактування. Наголошується, що нинішній стан збереження сакральних пам'яток міста має знаходитися під постійним контролем органів місцевого самоврядування та активно використовуватися у площині розвитку туристичного сегменту культури регіону.

Ключові слова: сакральна архітектура, культурна спадщина, церковне пам'яткознавство, м. Дубно, об'єкти православної, католицької та юдейської архітектури.

Постановка проблеми. Одним із регіонів, багатих на сакральні пам'ятки, є Волинь із такими містами як Дубно, Острог, Луцьк та ін. На цій території в історичному минулому традиційно будували православні храми, монастирі. В часи, коли Волинь входила до складу Польщі, тут широкого розмаху набуло будівництво парафіяльних костелів, спорудження монастирів різних католицьких чернечих орденів (домініканів, бернардинів, кармеліток, єзуїтів); єврейські громади будували синагоги.

Яскравим прикладом церковного будівництва на волинській землі є сакральна архітектура міста Дубна, що на Рівненщині. Упродовж минулих століть стіни православних монастирів захищали жителів від нападу ворогів, а католицькі храми були фактично першими громадськими спорудами, в яких існували лікарні, усипальниці знатних міщан, друкарні. Юдейська святиня краю – Велика синагога, яка, на думку фахівців, є найбільшою не лише у Західній Україні, а й у Східній Європі – також у часи лихоліть виконувала охоронну функцію. Усі ці сакральні споруди є невід'ємною частиною культурного та мистецького минулого м. Дубна.

ЗМІСТ

<i>Постоловський Р. М.</i> Вітальне слово	3
<i>Виткалов С. В.</i> Вища школа і сучасні реалії України	4

Розділ I. ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА РЕТРОСПЕКТИВА ЛЮДСЬКОЇ ТВОРЧОСТІ

<i>Даниленко М. П., Чумакевич І. М.</i> Реймське Євангеліє як визначальна пам'ятка оригінальної літератури Київської Русі	6
<i>Дульська О. В.</i> Ремінісценція антично-гуманістичного знання епохи Просвітництва	10
<i>Завальнюк Х. В.</i> Специфіка підготовки диригента-регента до богослужбового хорового виконавства на Прикарпатті	15
<i>Горбатова Н. О.</i> Дуальна форма хореографічної освіти в Україні	20
<i>Бичковська Ж. О.</i> Генеза вокального музикування в Україні	25
<i>Зваричук Ж. Й.</i> Формування традиції богослужбового хорового виконавства Станиславова кінця XIX – початку XX століття	30
<i>Чернета Т. О., Овчарова С. В.</i> Бандура у Дніпропетровській філармонії : історія і сучасність	35
<i>Черняк Г. П., Шеремета Х. Р.</i> Постать М. Пимоненка в українському мистецтві останньої чверті XIX – початку XX століття	40
<i>Синько Г. П.</i> Монументальна спадщина Івана Кавалерідзе у світовому культурному контексті	43
<i>Іваниш А. І.</i> Тенденції декору в народному одязі гуцулів Закарпаття міжвоєнного періоду XX ст. : різновиди, композиційні прийоми в оздобленні	49
<i>Шолудько Н. Г., Хіміна К. О.</i> Асоціація українських письменників і вітчизняний літературний процес	55

Розділ II. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

<i>Яковлев О. В.</i> Синергетична парадигма саморозвитку культурного континууму України	61
<i>Соловйов В. А.</i> Науково-методичні підходи до вивчення хорового виконавства XX століття	65
<i>Бєдакова С. В.</i> Методологічні підходи до пізнання музичного твору в контексті музичного виконавства як фактор громадянського виховання майбутніх учителів музичного мистецтва	70
<i>Свірідовська Л. М.</i> Особливості стилістики української фортепіанної музики першої третьої XX століття як чинник виховання громадянськості майбутніх учителів музичного мистецтва	75
<i>Грінберг Л. Ф.</i> Українська мова у картині світу Пантелеймона Олександровича Куліша (1819–1897 рр.)	79

<i>Шевченко В. В., Добронравова С. А.</i> Індивідуальний виконавський стиль диригента –хормейстера як теоретична проблема.....	87
<i>Борисенко Ю. С.</i> Соціокультурна анімація як різновид дозвіллевої діяльності скансенів України	91
<i>Красовський С. О.</i> Культурологічна концептуалізація поняття міжнародного туризму : постановка проблеми	97
<i>Майборода Р. В.</i> Сутність парадигми професійної мобільності	101
<i>Рибчинська О. В.</i> Культурна антиномія «село–місто» в уявленнях студентської молоді	107
<i>Перець А.</i> Історіографія досліджень молодіжного дозвілля останнього десятиліття ХХ – початку ХХІ століття	112
<i>Панюк Т. П.</i> Формування людського капіталу під впливом соціальної відповідальності бізнесу	117
 Розділ III. КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКА ПАРАДИГМА УКРАЇНИ В РОЗМАЇТТІ ВИЯВІВ 	
<i>Щербань А. Л.</i> Семантика кольору в декорі давніх глиняних виробів Дніпровського Лівобережжя	123
<i>Дзюба О. А, Кдинова І. О.</i> Філософська тематика в художньому просторі камерно-вокальних творів Ф. Ліста	128
<i>Дзюба О. А.</i> Балада «Донька рибалки» у контексті камерно-вокальної творчості Ф. Ліста	134
<i>Фурдичко А. О.</i> Фольклоризм у репертуарі сучасних українських симфонічних оркестрів	140
<i>Шиленко Л. А.</i> Сценічні втілення романтичної опери-драми В. Кирейка «У неділю рано...»	148
<i>Сорока В. О.</i> Особливості перекладення барокової музики для класичної гітари (на прикладі прелюдії з віолончельної сюїти №1 Й. С. Баха)	153
<i>Гумен Г. О.</i> Мирослав Скорик «Карпатська рапсодія» : порівняльний аналіз перекладень	158
<i>Захарчук В. І.</i> Національний колорит української сучасної хорової музики	163
<i>Грек В. А.</i> Інтерпретація народного танцю засобами сучасної хореографії	168
<i>Луць С. В.</i> Колекціонування творів ювелірного мистецтва : специфіка утворення зібрань	172
<i>Кисельова К. О.</i> Види трансформацій поверхні матеріалів в сучасних тенденціях моди	177
<i>Смоляр О. В.</i> Монументально-декоративне мистецтво в дизайні інтер'єрів готелю «Славутич» м. Києва	183
<i>Пономаренко Ю. В.</i> Арт-терапія та ескапізм як стратегії культуротворчості	189
<i>Костюк Л. К.</i> Галерея європейського живопису «Євро-Арт» як сучасна платформа культурно-мистецького середовища міста.....	195
<i>Велінець Б.</i> Фестивальний рух як чинник культурно-мистецького простору Рівненщини	198
<i>Костюк Л. К., Воят І. О.</i> Пам'ятки сакральної архітектури Дубна у контексті культурної спадщини України	203

Розділ ІV ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

<i>Хлисту́н О. С.</i> Феномен методики акторського тренінгу Тадаші Сузукі	209
<i>Крись А. І.</i> Компоненти методики навчання спортивним бальним танцям : почути – побачити – виконати	217
<i>Мелешук Л. В., Казначеева Л. М.</i> Роль невербальної комунікації у педагогічному спілкуванні	222
<i>Абрамович О. О.</i> Роль особистості викладача ВНЗ у формуванні загальнокультурних і професійних компетенцій майбутніх фахівців	226
<i>Гусакова Н. М., Штефюк В. Д.</i> Педагогічна культура викладача ВНЗ як складова професійного спілкування зі студентами	229
<i>Брюханова Г. В., Лежнев О. О.</i> Проблеми формування змісту і методики викладання навчальних дизайнерських дисциплін у вищій школі	234
<i>Филипчук М С.</i> Особливості навчально-виховної роботи в аматорському естрадному оркестрі	238
<i>Михайлюк Х. О., Черсак О. М.</i> Використання мелодичних та гармонічних розспівок у вокальному ансамблі	243
<i>Обух Л. В.</i> Роль тренінгів та майстер-класів у розвитку психофізіологічної свободи студентів-співаків	250
<i>Дринецька В. С.</i> Методичні аспекти підготовки фахівців із народного хорового співу в системі закладів вищої освіти України	254
<i>Кушнір К. В.</i> Роль сучасних музично-комп'ютерних технологій у фаховій підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва	259
<i>Кобрин Н. В.</i> Історичні, життєтворчі й мотиваційні засади викладання української музики в системі ССМШ	263
<i>Тадля О. М.</i> Миколайович Менеджмент соціокультурної діяльності : інноваційний підхід та креативні технології освіти	270

CONTENTS

<i>Postolovskiy R.</i> Congratulatory word	3
<i>Vitkalov S.</i> Higher school and modern realities of Ukraine	4

Part I. HISTORICAL AND CULTURAL RETROSPECTIVE OF HUMAN CREATIVITY

<i>Danilenko M., Chumakevich I.</i> The Reims Gospel as a prominent book of original literature of Kyivska Rus	6
<i>Dulska O.</i> Reminiscence Of Antique Humanistic Knowledge of the enlightenment	10
<i>Zavalniuk K.</i> Specific training of preparation of the conductor-regent to the liturgical chorus performance at the Carpathian	15
<i>Gorbatova N.</i> Dual form of choreographic education in Ukraine	20
<i>Bychkovska Z.</i> Genesis of vocal music in Ukraine	25
<i>Zvarychuk Z.</i> The formation of the liturgical tradition of the choir performance in Stanislaviv (now ivano-frankivsk) in the late 19th – early 20th century	30
<i>Cherneta T., Ovcharova S.</i> Bandura in the Dnipropetrovsk philharmonic : history and modernity	35
<i>Chernyak A., Sheremeta K.</i> Figure of N. Pymonenko in the ukrainian art of the last quarter of the XIX – the beginning of the XX th century	40
<i>Synko G.</i> Monumental heritage of Ivan Cavaleridze in the world cultural context	43
<i>Ivanysh A.</i> General trends in hutsul folk clothes décor in Transcarpathia during the 20th century interwar period: varieties, compositional techniques in decoration	49
<i>Sholudko N., Khimina K.</i> Association of Ukrainian writers and domestic literary process	55

Part II. THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECT OF CULTURAL ACTIVITY

<i>Yakovlev O.</i> Synergetic paradigm of self-development of cultural continuum of Ukraine	61
<i>Soloviov V.</i> Scientific methodological approaches in the XX century choral performance teaching	65
<i>Bedakova S.</i> Methodological approaches to the cognition of musical work in the context of musical performance as a factor of civil education of future musical art teachers	70
<i>Sviridovskaya L.</i> Features of ukrainian piano music stylistics of the first third of the XX century as a factor of education of civil consciousness of future musical art teachers	75
<i>Grinberg L.</i> The Ukrainian language in the world view of Panteleimon Oleksandrovych Kulish (1819–1897)	79
<i>Shevchenko V., Dobronravova S.</i> Military-patriotic education of the Ukrainian youth in modern conditions	87
<i>Borysenko Y.</i> Skansens of Ukraine as an institution of animation character	91
<i>Krasovskyi S.</i> Cultural conceptualization of notion of international tourism: problem statement	97
<i>Maiboroda R.</i> The essence of the professional mobility paradigm	101
<i>Rybchyns'ka O.</i> Cultural antinomy «village – city» in the perception of young students	107
<i>Perets A.</i> Historiography of research of youth leisure of the last decade	

of the XX - beginning of the XXI century	112
Panyuk T. The formation of human capital under the influence of social responsibility of business	117

Part III. PEDAGOGICAL PROBLEMS OF MODERN HIGH SCHOOL

Shcherban A. Semantics of color in decoration of ancient clay products of left-Bank Bnieper	123
Dzyuba O., Kdyrova I. Philosophical themes in the art space in a chamber-vocal music of F. Liszt	128
Dzyuba O. Ballada «Daughter of the fisher» in the context of F. List chamber-vocal art	134
Furdichko A. O. Folklorism in the repertoire of the modern ukrainian symphony orchestras	140
Shylenko L. Stage embodiments of V. Kyrejko's dramatic opera «On sunday morning...»	148
Soroka V. Particularities of the arrangements of baroque music that are tailored to the characteristics of the today's classical guitar. (with the example of the prelude from cello suite no. 1 by J. S. Bach)	153
Gumen G. Myroslav Skoryk «Carpathian rhapsody» : a comparative analysis of arrangements	158
Zaharchuk V. National coloring of Ukrainian contemporary choral music	163
Grek V. The interpretation of folk dance by means of modern choreography	168
Luts S. Collections of creatives jewelry art : aspects of formation collections	172
Kyselova K. Surface transformation techniques of materials in modern fashion trends	177
Smolyar O. Monumental and decorative art in the interior design of the hotel «Slavutich» Kyiv	183
Ponomarenko Y. Art therapy and escapism as a strategy of cultural creation	189
Kostiuk L. European painting gallery Euro-Art as a modern platform of cultural and artistic city surrounding	195
Velinets B. Festival movement as a part of cultural and musical space of equation	198
Kostiuk L., Voyat I. Dubno sacral architecture monuments in the aspect of Ukrainian cultural heritage.....	203

Part IV. CULTURAL AND ARTISTIC PARADIGM OF UKRAINE IN THE DIVERSITY OF MANIFESTATIONS

Khlystun O. Phenomenon of actor training methods Tadashi Suzuki	209
Kris A. Some components of training methods of sport ballroom dancing : hear – watch-done	217
Meleschuk L., Kaznacheieva L. The role of nonverbal communication in pedagogical intercourse	222
Abramovych O. The role of the university teacher in shaping of general cultural and professional competences of future specialist	226
Gusakova N., Stefyuk V. Pedagogical culture of universitu teacher as a component of his professional communication with students	229
Bruchanova G., Lezhnev O. Problems formation of the content and methodology of teaching design disciplines in higher education	234

Fylypchuk M. Features Of Educational And Educational Work In The Amaturian Extraordinary Orchestra	238
Mykhailiuk K., Chersak O. The use of melodious and harmonic exercises is in vocal band	243
Obukh L. The role of training courses and master classes in the development of student singers psychophysiological freedom	250
Drinevska V. As for the questions of methodical aspects of folk choral singing specialists' trainin in the system of higher education institutions of Ukraine	254
Kushnir K. The role of modern musical-computer technologies in the professional training of the future teacher musical art	259
Kobryn N. Historical, vital-meaning and motivational basis of teaching of ukrainian music at secondary special music schools system SSMI	263
Tadlya O. Management of socio-cultural activity: innovative approach and creative educational technologies	270

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

АЛЬМАНАХ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА «АФІНА» КАФЕДРИ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА
МУЗЕЄЗНАВСТВА РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ВИПУСК 17

Наукове редагування і коректура – *проф. Виткалов В.Г.*
Упорядкування, верстка та макет – *доц. Виткалов С.В., Федорук Л.М.*
Відповідальний за випуск – *Виткалов В.Г.*

Підписано до друку 24.11.2017. Замовлення № 201/1.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 37.6. Наклад 100 прим.

Адреса редакції: м. Рівне, вул. С.Бандери, 12.
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології та музеєзнавства. Тел. 0 (362) 63-42-62

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства «Афіна» кафедри культурології та музеєзнавства. – Вип. 17 / За ред. проф. В.Г. Виткалова. – Рівне: РДГУ, 2017. – 283 с.

*Свідотство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р.
Зареєстрованого Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.*

ISBN 978-966-8424-77-9

**ББК 71.0
УДК 08:168.522**

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
33028, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12